

В статье проанализированы проблемы, возникающие при принудительном прекращении деятельности субъекта медицинской практики, рассмотрены основания аннулирования лицензии на занятие медицинской практикой, а также предложены пути совершенствования действующего законодательства в сфере здравоохранения с учетом прав и законных интересов потребителей услуг в сфере медицинской практики.

The paper analyzes the problems associated with forced termination of activity of a subject of medical practice, considered grounds for revocation of the license for practice medicine, as well as the ways of improving the current legislation in the field of health with regard to the rights and interests of consumers in the field of medical practice.

Література

1. Господарський Кодекс України від 02.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
 2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики : Наказ МОЗ України від 02.02.2011 р. № 49 (у редакції наказу МОЗ України від 30.11.2012 р. № 981) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 13. – Ст. 551.
 3. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 27. – Ст. 1109.

4. Марченко Ю. Дотримання ліцензійних умов провадження медичної практики / Ю. Марченко // Практика управління медичним закладом. – 2013. – № 6. – С. 8.

5. Устінов А. Шляхи забезпечення якості медичної допомоги: ліцензування, акредитація, стандартизація, спільна відповідальність // Український медичний часопис. – 2013. – № 3 (95). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.umj.com.ua/article/59176/shlyaxi-zabezpechennya-yakosti-medichnoi-dopomogi-licenziuvannya-akreditaciya-standartizaciya-spilna-vidpovidalnist>.

6. Порядок контролю за дотриманням Ліцензійних умов провадження певних видів господарської діяльності в галузі охорони здоров'я, що ліцензуються : Наказ МОЗ України від 10.02.2011 р. № 634/19372 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 42. – Ст. 70.

7. Про затвердження змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України : Проект наказу МОЗ України від 10 лютого 2011 р. № 80 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 42. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/print/dn_20131203_0.html.

8. Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. № 467/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 353.

9. Дешко Л. Державне регулювання господарської діяльності у сфері охорони здоров'я : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : / Дешко Л. ; Дон. Нац. ун-т. – Д., 2010. – 23 с.

УДК 346.543.1

Р. Тарнавський,

аспірант кафедри господарського права і процесу
 Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТИВАННЯ У ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Важливість розгляду питання щодо залучення венчурних інвестицій до створення інноваційних продуктів в умовах української економіки, де відсутність фінансування прийнятих програм економічного (в тому числі інноваційного) розвитку є поширеним явищем, не викликає сумнівів. Метою даної статті є загальне окреслення потен-

ціалу взаємодії між венчурними інвестиційними фондами та інноваційними підприємствами, що працюють у сфері пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, або інноваційними підприємствами, чия діяльність має значення для розвитку певного регіону.

Юридичні аспекти венчурного інвестування, а саме деякі питання правово-

го регулювання господарських відносин щодо інвестування, державної та недержавної підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання можна зустріти в роботах Ю.Є. Атаманової, М.Д. Василенко, Д.Є. Висоцького, О.М. Вінник, О.М. Дюгованець, О.Р. Кібенко, В.М. Коссака, Д.В. Зятіної, Т.В. Муляр, О.І. Онуфрієнка, О.П. Поддерковного, В.В. Поєдинок, О.Е. Сімсон та деяких інших.

Роботи вказаних авторів потребують доповнення встановленням способів залучення венчурного капіталу до фінансування інновацій у стратегічно важливих для України сферах економіки, формулюванням положень, якими необхідно доповнити законодавство для отримання максимального результату від існуючого в Україні венчурного капіталу як джерела фінансування інновацій та дослідженням питання щодо можливості функціонування регіональних венчурних фондів в Україні.

Розглядаючи значення венчурних інвестицій у регіональному розвитку країни, потрібно відзначити важливість визначення на загальнодержавному й регіональному рівні основних сфер, які потребують додаткового фінансування. У свою чергу держава й місцеві органи можуть надавати підприємствам, що працюють у таких сферах, додаткові пільги.

Отже, розглянемо питання щодо стимулювання вкладення венчурними фондами коштів у найбільш важливі для держави та для певних регіонів сфери. Пріоритетними на сьогоднішній день сферами інноваційного розвитку є сфери альтернативних джерел енергії, екологічних технологій, аграрний сектор; на регіональному рівні як приклад можна навести важливість додаткового фінансування розвитку морських портів у південному регіоні нашої країни [1]. Крім того, подальшого дослідження потребують додаткові пільги від місцевої влади у випадку реєстрації інноваційним підприємством проекту, що має значення для містоутворюючого підприємства.

Зупинимось детальніше на кожній із наведених пропозицій. Зокрема, щодо сфер економіки, які є пріоритетними для інвестування й саме тому заслуговують на пільги, потрібно розглянути або додаткові пільги для венчурних інвестиційних фондів (далі – ВІФ), які інвестують у галузі економіки визначені у Програмі розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності, або варто запровадити механізм, згідно з яким пільги поширюються лише на такі ВІФ. До галузей, передбачених Програмою, належать такі: виробництво, перероблення і зберігання сільськогосподарської продукції; будів-

ництво і реконструкція морських портів; виробництво альтернативних джерел енергії, сільськогосподарської техніки, обладнання та комплектувальних виробів для неї, вантажно-підіймальної й дорожньої техніки, нафтогазопромислового, гірничошахтного й гірничорудного обладнання та бурового інструменту [4]. Кабінетом Міністрів України в межах Програми може бути визначено пільги для підприємств, які працюють у вказаних сферах, і як наслідок, це створуватиме додаткові гарантії для ВІФ, що інвестуватимуть у такі підприємства.

Щодо існуючих пільг для ВІФ (зокрема, податкових) можливий механізм поділу ВІФ на два типи: а) ті, які працюють у визначених Програмою сферах і як наслідок – отримують податкові пільги; б) ті, які працюють у всіх інших сферах та вказаних пільг не отримують. Мається на увазі збільшення для решти інститутів спільного інвестування ставки податку, що сплачується під час виплати дивідендів, або ж ліквідування податку на виплату дивідендів для ВІФ, що інвестують у сфери, визначені у Програмі. Тобто необхідно створити умови, за яких венчурне інвестування в потрібні для забезпечення загальногосподарського інтересу сфери буде максимально привабливим для ВІФ.

Щодо розвитку регіональної інфраструктури за допомогою венчурного інвестування, то розглянемо як приклад інвестування в інновації у сфері морських портів та кораблебудування. Зрозуміло, що найбільше зацікавлені в таких інвестиціях саме області південного регіону України (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька, АРК).

О.А. Акоюн слушно відзначає: «Для ефективного функціонування венчурного капіталу потрібні максимальні пільги для інноваційних підприємств, а не для венчурних інвестиційних фондів» [9, с. 146]. Сюди можна віднести переважне обрання таких підприємств під час проведення закупівель для забезпечення пріоритетних державних потреб у сфері морегосподарського комплексу. Така пропозиція не суперечить положенням Закону «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» від 22.12.1995 р., так як у ньому зазначено, що пріоритетні державні потреби включають у себе також і потребу в роботах, товарах та послугах, що необхідні для реалізації державних і міждержавних цільових програм.

У цьому контексті потрібно розглянути питання регіональних ВІФ, тобто фондів, які інвестують виключно в межах певного регіону країни (не виходячи за межі своєї області та тих, які безпосередньо з нею ме-

жують). Законодавчо закріпленого визначення регіонального ВІФ немає, проте цілком доцільно використовувати визначення ВІФ, закріплене в Законі «Про інститути спільного інвестування», також для регіональних ВІФ у частині, що стосується визначення організаційно-правової форми такого інституту спільного інвестування. Однак визначення регіонального ВІФ потребуватиме доповнення в частині вказування специфічних ознак. Зокрема, щодо територіального обмеження розташування компаній, в які має право інвестувати такий ВІФ. Також доцільним вбачається регіональні ВІФ створювати зі значним внеском із місцевого бюджету (скажімо, в межах 30–50% статутного капіталу регіонального ВІФ). Цікавим у даній сфері є французький досвід.

У французькому законодавстві в 2004 р. було представлено положення про місцеві інвестиційні фонди. Такі фонди повинні використовувати не менше 60% їх капіталу для придбання активів підприємств або надання кредитів за рахунками, або не менше 10% капіталу повинно надаватися новим підприємствам, заснованим менше п'яти років тому. Відповідні підприємства повинні бути невеликими чи середніми, бути розташованими в тому ж регіоні чи двох-трьох межуючих регіонах або мати в них зареєстрований офіс. Ці підприємства не повинні бути фінансовими компаніями, холдинговими компаніями фінансових компаній, проте вони можуть бути іншим взаємним фондом або компанією з ризиковим капіталом, а також компанією, що надає гарантії в цьому регіоні [12].

У Державній цільовій науково-технічній програмі розроблення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини на 2011–2015 роки та Державній цільовій економічній програмі «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009–2013 роки передбачено, що держава здійснює лише певну частину фінансування проектів, що входять до напрямків розвитку, передбачених у Програмах [2; 3]. Отже, можна зробити висновок, що законодавець, складаючи дані Програми, передбачав залучення іншої частини коштів із недержавних джерел фінансування. Проте ні на рівні зазначених Програм та інших Концепцій у сфері реформування інноваційного сектору затверджених актами КМУ («Концепція реформування державної політики в інноваційній сфері», «Концепція розвитку національної інноваційної системи»), ні на рівні Законів України «Про

інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» не передбачається заходів щодо стимулювання діяльності підприємств, які вказані в Державних цільових програмах розвитку певної галузі, що визначена як пріоритетна. Податкове стимулювання щодо конкретної організаційно-правової форми та певні послаблення вимог щодо структури активів сприяють лише популяризації створення організацій саме в такій формі – те, що сталося з ВІФ. Проте оскільки не визначено, куди повинен інвестувати такий фонд, щоб називатися венчурним, то фонди вкладають свої кошти в найбільш привабливі й безпечні для інвестицій сфери. Як відзначає А.В. Шевченко, найвищий інноваційний потенціал міститься в машинобудуванні, харчовій, хімічній та нафтохімічній галузях, які мають найбільші частки інноваційно активних підприємств та є лідерами за освоєнням виробництва інноваційної продукції й упровадженням нових технологічних процесів. Це пояснюється насамперед історично високим науковим потенціалом цих галузей, наявністю кваліфікованих кадрів, вищим порівняно з іншими галузями рівнем витрат на інноваційну діяльність [11]. Однак навіть у ці сфери обсяг венчурного інвестування є явно недостатнім.

Водночас якби в Загальнодержавних програмах та профільних Законах були визначені конкретні пільги для інноваційних підприємств, що працюють у сферах, які передбачені такими Програмами й Законом «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», це зробило б інвестиції в такі підприємства безпечнішими та як наслідок – привабливішими для ВІФ. Водночас максимально ефективно ці положення працюватимуть, якщо на законодавчому рівні буде закріплено обов'язок ВІФ інвестувати в інноваційні підприємства.

Постановою КМУ від 12.12.2011 р. було створено Державну інноваційну небанківську фінансово-кредитну установу «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» (далі – Фонд), яка з економічної точки зору є державним венчурним фондом. Це є вагомим кроком щодо переведення діяльності ВІФ в інноваційну площину, оскільки до прав Фонду входить можливість брати участь в інститутах спільного інвестування, фінансувати інноваційні проекти разом з іншими суб'єктами інноваційної діяльності, тобто передбачені можливості державно-приватного партнерства щодо інвестування інноваційних підприємств [5].

Постановою про створення Фонду передбачено, що в його складі функціонують регіональні відділення, які наповнюються

за рахунок місцевих бюджетів. Тобто якщо розвинути даний напрямок, можна зробити висновок про доцільність створення регіональних ВІФ.

ВІФ слід вважати регіональним, якщо в договорі між компанією з управління активами та ВІФ зазначено, що активи такого фонду можна використовувати лише для інвестування в підприємства, які створені, функціонують або мають представництво на території визначеної в договорі адміністративно-територіальної одиниці чи регіону (із зазначенням адміністративно-територіальних одиниць, що до нього входять). Вдалим кроком буде створення ВІФ, чий активи складатимуться з коштів регіонального ВІФ та регіонального відділення Фонду (тобто вони виступатимуть фондами фонду) з подальшим інвестуванням таких коштів в інноваційні підприємства даного регіону. Це знижує ризик втрати коштів для ВІФ, проте виконує соціально важливу функцію, що буде становити основний інтерес для місцевої влади. Тобто взаємовигідне партнерство як із комерційного боку, так й опосередковано, враховуючи загальнодержавний інтерес, через пряме задоволення інтересу регіонального значення.

У контексті регіонального інноваційного розвитку заслуговують на згадку програми такого розвитку, що приймаються місцевими органами влади. Для прикладу можна навести «Регіональну програму інноваційного розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року», затверджену розпорядженням Голови обласної державної адміністрації від 04.03.2008 р. № Р-82/0/3-08, а також Рішенням Дніпропетровської обласної ради від 23 травня 2008 р. № 386-15/V; «Програму розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності області до 2015 року», затверджену рішенням Івано-Франківської обласної ради від 05.06.2009 р. № 803-30/2009; «Програму науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року», затверджену рішенням Донецької обласної ради від 22.03.2002 р. № 3/25-656.

У кожній із наведених програм вказані певні причини відсутності активності у сфері інноваційної діяльності в області. Виділяючи причини, що є спільними для більшості регіонів країни, варто вказувати на наступне: відсутність належного фінансування інноваційних проектів, відсутність стимулювання підприємств до зайняття інноваційною діяльністю, відсутність інноваційної інфраструктури, відсутність дієвих стимулів для залучення венчурних інвестицій. У вказаних вище Регіональних програмах згадується також венчурний капітал як

джерело фінансування інноваційної діяльності в регіоні (в тому числі і створення інноваційної інфраструктури) [6; 7; 8].

Також варто згадати Проект Регіональної цільової економічної програми розвитку в Одеській області інноваційної інфраструктури на 2009–2013 роки. Однією із пропозицій Проекту Регіональної програми було створення Фонду сприяння розвитку венчурних інвестицій у малі інноваційні підприємства – Венчурного фонду, що створювався б на базі державно-приватного партнерства. Передбачалось, що 50% його паїв належатиме державі в особі некомерційної організації «Фонд сприяння розвитку венчурних інвестицій у малі інноваційні підприємства Одеської області» та буде бюджетними коштами, що складаються з обласного й державного бюджетів, та ще 50% залучатиметься за рахунок приватних інвесторів. Довірче управління коштами мала би здійснювати відібрана за конкурсом компанія з управління активами [10].

Підбиваючи підсумок, потрібно вказати, що як на рівні загальнодержавних нормативно-правових актів, так і на місцевому визнається доцільність використання венчурних інвестицій для фінансування розробки й упровадження інновацій, створення інноваційної інфраструктури. Водночас чітко сформульовані напрями реальних дій у межах розроблених загальнодержавних та регіональних програм інноваційного розвитку, що були б спрямовані на створення умов, за яких венчурні інвестиції в інновації будуть привабливими для інвесторів та доступними для підприємств, які розробляють інноваційні продукти, у вказаних Програмах відсутні.

Видається доцільним запровадження механізму стимулювання підприємств, що працюють у визначених відповідним Законом пріоритетних напрямках інноваційної діяльності в Україні, а також подальше розроблення питання щодо створення регіональних венчурних інвестиційних фондів (у тому числі в межах державно-приватного партнерства).

Ключові слова: венчур, венчурні інвестиції, інновації, венчурні фонди, регіональні венчурні фонди.

У статті розглянуто питання фінансування венчурними інвестиційними фондами створення та впровадження інновацій. Розглядається значний потенціал, що міститься у сфері венчурного капіталу для фінансування створення й упровадження інновацій. Проаналізовано напрями, що потребу-

ють вдосконалення задля переорієнтації венчурних фондів на фінансування інноваційних проектів.

В статье рассмотрены вопросы финансирования венчурными инвестиционными фондами создания и внедрения инноваций. Рассматривается значительный потенциал, содержащийся в сфере венчурного капитала для финансирования создания и внедрения инноваций. Проанализированы направления, требующие усовершенствования для переориентации венчурных фондов для финансирования инновационных проектов.

The article deals with the issue of the venture investment fund financing the creation of innovations. In the article considered the significant potential contained in the field of venture capital to fund the creation of innovations. There are suggestions in the article which are aimed to improve the reorientation of venture funds to finance innovative projects.

Література

1. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 77.
 2. Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009–2013 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – № 36.
 3. Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми розроблення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини на 2011–2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 53.
 4. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні : постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 28.
 5. Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної

установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» : постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 р. // Офіційний Вісник України. – 2012. – № 6.

6. Про Програму науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року : рішення Донецької обласної ради від 22.03.2002 р. № 3/25-656 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donoda.gov.ua/?lang=ua&sec=03.04&iface=Public&cmd=view&args=id:1096>.

7. Про Програму розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності області до 2015 року : рішення Івано-Франківської обласної ради від 05.06.2009 р. № 803-30/2009 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.if.gov.ua/?q=page&id=19374>.

8. Про Регіональну програму інноваційного розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року : затверджена розпорядженням Голови обласної державної адміністрації від 04.03.2008 р. № Р-82/0/3-08 та рішенням Дніпропетровської обласної ради від 23 травня 2008 р. № 386-15/V // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oblrada.dp.ua/official-records/decisions/0/74>.

9. Акопян О.А. Правовое регулирование инвестиций в инновационный сектор экономики (венчурные инвестиции) // Журнал российского права. – 2008. – № 5. – С. 144–150.

10. Проект Регіональної цільової економічної програми розвитку в Одеській області інноваційної інфраструктури на 2009–2013 роки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://oin.org.ua/sites/default/files/materials/normativnye_aktuy/odessa/general_programs/oblast/program3.pdf.

11. Шевченко А.В. Щодо державної політики підтримки розвитку інноваційних кластерів у промисловості України : аналітична записка // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1069/>.

12. France: Venture Capital Companies // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lowtax.net/lowtax/html/off/on/france/fravent.html>.

